Ce trebuie să faci dacă ai primit o notificare de la ANAF cu privire la veniturile obținute din străinătate?

Autori:

- ***Stela Andrei, Partener, Impozit pe venit şi contribuţii sociale, EY România***
- ***Crina Onuţ, Manager, Impozit pe venit şi contribuţii sociale, EY România***

Autoritatea Națională de Administrare Fiscală (ANAF) a intensificat anul trecut inițiativele de control fiscal pentru persoanele fizice. Încet, dar sigur, persoanele fizice au intrat în vizorul ANAF, unele dintre acestea fiind surprinse de notificările primite, mai ales că veniturile vizate erau cele din străinătate.

Tocmai pentru a NU fi luați prin surprindere la primirea din partea ANAF a unei notificări privind veniturile verificate, următorii contribuabili, persoane fizice rezidente fiscal în România, ar trebui să fie atenți la obligațiile fiscale ce le revin: *(i)* persoanele care lucrează din România pentru angajatori din străinătate cu care au încheiate contracte de muncă și *(ii)* persoanele care obțin venituri private din străinătate (de exemplu: dobânzi, dividende, câștiguri de capital, chirii). Excludem din prezenta analiză persoanele fizice rezidente care obțin venituri salariale de la un angajator străin pentru activități prestate exclusiv în afara României, întrucât respectivele venituri, în mod normal, nu sunt subiect de impunere și declarare în România, precum și veniturile din activități independente care ar necesita o analiză mai complexă.

Pentru prima categorie, cea a contribuabililor care lucrează în România pentru angajatori din străinătate, din practica recentă (în context pandemic, dar și post-pandemie) putem observa o creștere semnificativă a muncii la distanță (remote), trend care încă este încurajat sau acceptat de unii angajatori și, în consecință, urmat de o parte dintre angajați. Experiența ne-a arătat că, deși multe companii au adoptat varii politici de muncă la distanță la nivel global pentru a preveni inclusiv potențialele implicații fiscale, sunt cazuri de angajați care poate nu-și anunță angajatorul străin de mutarea și munca din România, din varii motive personale, fără a conștientiza posibilele implicații fiscale.

De exemplu: o persoană fizică rezidentă lucrează din România pentru o perioadă de două luni pentru un angajator din Polonia (cu care are încheiat un contract de muncă), are familia aici, nu a anunțat angajatorul polonez despre munca din România pe motiv că perioada părea destul de scurtă și intenționa să se întoarcă în Polonia după puțin timp. Taxele salariale au continuat să fie plătite în Polonia și nu s-a obținut nici certificatul A1 care să ateste afilierea persoanei la sistemul de securitate socială din Polonia și care să justifice de altfel scutirea de la plata contribuțiilor sociale în România.

În acest caz specific, apar două probleme: expunerea angajatorului din Polonia care, în lipsa certificatului A1, ar avea obligația înregistrării în scop de contribuții sociale în România, depunerii declarațiilor lunare și plății contribuțiilor sociale, dar și expunerea personală a angajatului pentru că nu s-a conformat cu obligația de a depune declarațiile lunare și de a plăti impozitul pe venit. Deși, într-o astfel de situație, în mod normal, problema cu A1 se poate rezolva în anumite cazuri cu o aplicație pe perioada retroactivă, va rămâne problema riscului reputațional al angajatului față de angajator (că nu a anunțat) și a obligației fiscale personale privind impozitul pe venit pe care îl datorează în România. Chiar dacă se plătește impozit

pe venit în Polonia, este important de știut faptul că dreptul de impunere îi revine României, într-o astfel de situație, iar dubla impunere se va evita ținând cont de legislația din Polonia și convenția de evitare a dublei impuneri.

Pentru a doua categorie, și anume cea a veniturilor private din străinătate, acestea trebuie să fie declarate de către toţi rezidenții fiscali din România, fie că sunt prezenți în România sau nu. Evident, dubla impunere, și în acest caz, poate fi evitată în baza convențiilor de evitare a dublei impuneri.

Astfel, luând cazul unui contribuabil rezident fiscal român care a avut dividende din Franța în 2020 și nu le-a declarat la ANAF (în baza declarației unice), poate fi notificat de autorități (în baza schimbului de informații cu Franța) să-și clarifice natura veniturilor realizate.

Ceea ce poate induce confuzie printre contribuabili este faptul că, plătind impozit pe venit în Franța, fie că nu mai au nicio obligație în România, fie că ar fi impozitați de două ori, dacă ar declara. O înțelegere, de altfel, greșită. Ce este important de știut, impozitul plătit în străinătate, Franța în cazul de față, este recunoscut, în baza Convenției de evitare a dublei impuneri, și persoana nu va plăti impozit pe venit, dacă acel impozit este mai mare decât cel datorat în România. Totuși, având în vedere nivelul dividendelor, s-ar putea datora contribuția la sănătate. Ipotetic, dacă impozitul plătit în celălalt stat este mai mic decât 5% (să zicem 3%), în România trebuia să se mai achite diferența de 2% pentru anul 2020. În orice caz, indiferent de materialitatea veniturilor, de impozitarea lor în statul sursă, persoana fizică trebuie să-și declare veniturile și dacă este cazul, să plătească şi taxele datorate.

Notificările primite deja de contribuabili vin ca urmare a schimbului de informații între România și alte state, pentru a cărui fluidizare și rapiditate se lucrează intens. Controale,

inițiate ca urmare a schimbului de informații, au fost observate pentru diverse tipuri de venituri: dobânzi, dividende, câștiguri de capital, chirii, inclusiv informații privind achiziționarea de acțiuni la un preț preferențial în cadrul unor planuri de acțiuni, dar ne așteptăm la extinderea acestora și la alte tipuri de venituri.

Ca riscuri la care se supun contribuabilii care nu se conformează, pe lângă notificarea primită de la ANAF, enumerăm plata retroactivă de impozit pe venit și/sau contribuții sociale, penalități, dobânzi de întârziere, penalități de nedeclarare, precum și amenzi pentru nedepunerea declarațiilor fiscale în termenul legal. Iar aceste riscuri pot apărea fie pentru angajatorul din străinătate (de exemplu, pentru posibile contribuții sociale datorate), fie pentru persoana fizică, indiferent de natura veniturilor sau sursa acestora.

Ca perspective de viitor, ne putem aștepta la intensificarea controalelor la nivelul persoanelor fizice, fiindcă, dintr-un unghi strategic, conform Strategiei de creștere a conformării voluntare în domeniul impozitului pe veniturile persoanelor fizice în România pentru perioada 2023-2025, ANAF își propune, pe lângă sprijinirea conformării voluntare prin acțiuni de informare (și în acest sens se pot regăsi diverse ghiduri pe site-ul ANAF și lista de webinarii care se organizează), și reducerea oportunităților de neconformare fiscală prin acțiuni mai ferme.